

Štev. 19.

Leto 7.

Izhaja dvakrat na mesec.

Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USZ.

Delavski pravilnik.

Besede, ki so stalno na jeziku vseh železniških delavcev in profesionistov menda že od leta 1919 dalje. Rešitev se je pričakovala že leta 1920, a tedaj je izšel le začasn pravilnik ter so merodajne oblasti izrecno izjavile, da je ta pravilnik le predhodnega značaja, ki naj se v praksi preizkusi, kako se bo obneslo izenačenje do tedaj najrazličnejših sistemov in predpisov, ki so veljali v posameznih pokrajinah, odnosno pri posameznih direkcijah.

Od leta 1920 dalje se je najmanj vsakih 6 mesecev slišalo nove vesti, da bo izdan novi delavski pravilnik, sklicana je bila celo anketa, začasno je bil izmenjan en član »začasnega pravilnika« in nadomeščen z uredbo o urnih plačah, ki je stopila leta 1913 v veljavo, definitivni delavski pravilnik pa ni bil izdan vse do leta 1930.

Čim je ta pravilnik stopil v veljavo, so že začele deževati od vseh strani pritožbe proti pravilniku, vprašanja za pojasnitev raznih nejasnosti in tako je bila imenovana posebna komisija, ki naj bi izdelala tolmačenja tega pravilnika in načrt za spremembo pravilnika. Delavski pravilnik iz leta 1930 je za vse delavstvo na državnih železnicah uvedel obvezno pokojninsko zavarovanje, katero pa je zelo razočaralo prečanske delavce zlasti v ljubljanski in zagrebški direkciji, ker jim je prineslo velikanske obremenitve, pokojninskih prejemkov pa vsaj za današnje razmere ni zvišalo, marveč jih je celo občutno znižalo. Tudi drugače so bili delavci — zlasti starejši — prizadeti radi neprijetnosti stalnosti in s tem v zvezi neprijetnosti dopusta. Glavna hiba delavskega pravilnika iz leta 1930 pa je bila, da ni upošteval obstoječe socialno politične zakonodaje ter zelo omejil z zakonom o zaščiti delavcev zagwarantirane pravice zlasti v pogledu zaupnikov in delovnega časa. Druga velika hiba delavskega pravilnika so bile tako zvane »uvečane plače«, ki so dejansko onemogočile izvajanje vsakega napredovanja pri delavcih, ter predolga službena doba za dosego polne penzije, da ne govorimo o načinu izvajanja disciplinskih kazni.

Komisija je dobila od obstoječih železniških organizacij, kakor tudi od posameznih oblastnih direkcij izdelane načrte in predloge za spremembo delavskega pravilnika ter se je bavila s tem vprašanjem skoraj dve leti in je, kakor izvemo, definitivno redigirala načrt novega delavskega pravilnika.

Nacionalno železničarsko združenje (zveza) je objavilo svojemu članstvu, da jim je g. minister saobračaja dal na razpolago načrt novega delavskega pravilnika in da so na ta pravilnik stavili svoje protipredloge. Istočasno pa so se med železničarji raznesle razne vesti, da bo novi delavski pravilnik še slabši od dosedanjega zlasti v pogledu prejemkov in predpisane službene dobe na železnici, da ni rešil vprašanje naknadnih doplačil za penzijski fond, zveza pa pri vsem tem vztrajno molči, mesto da bi pravočasno vse železničarje opozorila na slabe strani pravilnika, da bi imeli ti priliko proti takemu pravilniku zavzeti stališče, ter zahtevati izboljšanje sedanjega položaja in izvajanje socialno političnih zakonov tudi na železnici. Seveda »zveza« ne bi bila »zveza«, če bi postopala drugače. Zadosti je, da vodstvo in par zaupnih članov ve, kaj se pripravljala delavstvu, delavstvo bo že pravočasno na svoji koži občutilo vse nove dobrote.

Naš savez se je obrnil do Ministrstva saobračaja z vlogo, da se mu odstopi načrt delavskega pravilnika, da zamore zavzeti k temu načrtu svoje stališče ter da omogoči onim, ki so na no-

vem delavskem pravilniku najbolj zainteresirani — delavcem in profesionistom državnih železnic — da izrazijo o novem načrtu svoje mnenje ter da postavijo na to svoje zahteve.

Ni treba ugotovljati, da je danes železniški delavec na robu propada, da so ga uničili brezplačni dopusti, redukcije plač in razni novi odtegljaji, ter da njegov položaj ne prenese prav nobenega znižanja več, marveč da je nujno potrebno pristopiti k zboljšanju položaja delavstva, zasiguranju stalnosti in izvedbi smotrenega starostnega zavarovanja.

Ne vemo, če bo ministrstvo našemu savezu dostavilo načrt delavskega pravilnika in če bomo mogli izvesti ob so- delovanju vsega prizadetega delavstva javno razpravo o dobrih in slabih stra-

neh novega načrta. Neoziraje se na to da postavljamo danes v imenu prizadetega delavstva glavne zahteve, ki naj jih ministrstvo saobračaja v novem delavskem pravilniku upošteva, in to v obojestranskem interesu:

Zahtevamo znižanje starostne dobe za dosego polne penzije na 30 let!

Zahtevamo izvajanje socialno političnih zakonov tudi na železnicah, za to naj se uzakoni delavske zaupnike in zagantira osemurni delovni čas!

Zahtevamo avtonomijo pokojninskega fonda, katera naj upravljajo prizadeti delavci sami, a ministrstvo naj kot delodajalec vodi nad upravo kontrolo!

Zahtevamo, da se osigura delavstvu nujno potrebni eksistenčni minimum!

Zahtevamo, da se dosedanja leta članstva v pokojninskih zavodih vračunajo brez doplačila v novi pokojninski fond!

Kaj je s Podpornim društvom železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Tri in pol leta je že preteklo, odkar je bil postavljen pri razpuščenem mariborskem podpornem društvu komisarijat, ki se je v teku let večkrat menjaval, vendar do danes to društvo še ni izročeno v roke odboru, ki bi ga izvolilo članstvo in kateri odbor bi odgovarjal članstvu samemu. Večkrat se je pozikovalo spraviti poslovanje društva v normalni tir, vendar so vedno gotove sile znale preprečiti izvršitev tega ter je ostal na krmilu komisarijat.

Znano je, da komisarijati, pa naj si bodo postavljeni kjerkoli že, ne koristijo rednemu razvoju dotičnih ustanov in da se vzdržuje komisarijat pri mariborskem podpornem društvu, ker je ta komisarijat postavljen proti volji pretežne večine članstva in je članstvo vedno pripravljeno sodelovati pri definitivni ureditvi društva, ako so podani sploh kakšni razlogi, da je potreba pri društvu nekaj izpreminjati.

Naš savez se je že opetovano obrnil do kr. banske uprave tako leta 1930, kakor leta 1931.

Druga stvar je seveda, kaj poreče k temu članstvo? Že od leta 1929 dalje se ne sprejema nikakih novih članov, ker komisarijat ne more sprejemati no-

vih članov, marveč more samo upravljati imovino razpuščenega društva in izvrševati njegove obveze, seveda dotlej, dokler bo na razpolago denar. Ne vemo, če se zaveda pristojna oblast odgovornosti, ki jo je prevzela s tem, da še naprej vzdržuje komisarijat, ker če se bo zadeva kar tako vlekla naprej, ni več daleč čas, ko bodo bilance pokazale visoko pasivnost in tedaj bo težko iskati ljudi, ki bi prevzeli odgovorno nalogo, da prevzamejo to dedščino in odgovornost za njo pred vsem članstvom. Koliko denarja je bilo za društvo zgubljenega tekom preteklih treh let, ko novi člani niso pristopili, lepo število pa jih je pomrlo in so njih svojci dobili izplačane pripadajoče posmrtnine. Kdo odgovarja za to izgubo, ki je bila povzročena društvu, odnosno vsemu sedanjemu članstvu.

Parkrat smo že javno pozvali pristojne oblasti, da že enkrat rešijo vprašanje mariborskega podpornega društva in ta poziv ponavljamo zopet danes. Tisoč in tisoč članov upravičeno zahteva, da se ukine komisarijat pri Podpornem društvu ter skliče občni zbor, ki naj izvoli društveno upravo in naj na to društvo svoje zadeve samostojno rešuje na podlagi društvenih pravil.

G. R. Tumpej, eden glavnih vodij obsojen na 3 mesece zapora in 1200 Din.

Maribor, 10. novembra.

V četrtek 10. novembra t. l. se je zopet vršila pri okrajnem sodišču v Mariboru razprava v tožbi g. Karla Štefina, šefa stanice v Mariboru proti g. Rudolfu Tumpeju, uradniku materialnega skladišča državne železnice v Mariboru radi prestopka klevete. Gosp. Tumpej je tudi občinski svetnik mesta Maribora in predsednik podružnice Udruženja jug. narodnih železničarjev v Mariboru, dalje funkcionar Nab. zadrude itd.

Tožba g. Štefina.

G. postajenačelnik Štefin je vložil že meseca marca t. l. proti g. Tumpeju tožbo, ker se je g. Tumpej meseca februarja izrazil napram tajniku podružnice Udruženja nar. železničarjev sledeče:

»Štefin štiti socijaldemokrate, je dobil od njih nagrado 20.000 Din, pa bo že s 1. aprilom penzioniran.«

Kaj pravijo priče?

V nabito polni dvorani železniških delavcev in uradnikov sta bila zaslišana kot priči železniška uradnika Pav-

lovič Franc in Amaljeti Avgust. Pavlovič Franc je izpovedal:

»Februarja sem prevzel tajništvo mariborske organizacije Narodnih železničarjev. Ker sem videl, da se organizacija ne širi, kot bi bilo želeto, sem preiskoval vzroke in izpraševal tega in onega. V knjigi članov sem ugotovil, da je celo šef stanice g. Štefin izstopil iz Udruženja. Temu sem se čudil in sem zato nekoč na Aleksandrovi cesti vprašal g. Tumpeja, kaj to pomeni, na kar je Tumpej dobesečno tako obdolžil g. Štefina, kakor je toženo. To sem takoj povedal tovarišu Amaljetiju.« Priča Amaljeti je to potrdil.

Predkazni g. Tumpeja.

Sodnik je vprašal g. Tumpeja, koliko ima predkazni, pa je rekel g. Tumpej, da ima samo eno predkazen.

Zastopnik dr. Reisman: »Ni res, g. Tumpej ima že 2 predkazni radi § 104 srbskega kaz. zakona in radi žaljenja časti ter še tretjo pogojno s 600 Din oziroma 10 dni iz tožbe g. Žebota.«

Dr. Šnuderl g. Tumpeju: »Saj vidi-te, da vodijo evidenca vaših kazni!«

Fiat-avto in Tumpejevo pismo.

Dr. Reisman predlaga nato, da se pribavi od okrožnega sodišča tiskovna tožba Kšt. IX 12/30, iz katere bo razvidno delovanje g. Tumpeja v javnosti, ker je v tisti tožbi priznal, da je pisal sledeče pismo:

»G. Čerček mi je enkrat pravil, da se mislite kupiti en tovorni avto za Ljubljano ter Te prosim, da sledeče podpiraš.

1. Da kupite tovorni avto znamke »Austro-Fiat«, kateri so najbolj solidni za naše ceste.

2. Znamka Austro-Fiat naredi minimalno 300.000 km vožnje, dočim ameriški kakor so Ford in Ševrolet, maksimalno 100.000 km in razlika med Fiatom je majhna, in sicer 25,00 kg nosnosti. Austro-Fiat stane s carino vred 110.000 Din, a Ford 60.000 Din, a v vzdržnosti je Austro-Fiat 3 krat boljši.

3. Oferta je poslana iz Maribora, in sicer takoj, kakor da bi ga rabili za podružnico Maribor, ker ima ta zastopnik zastopstvo samo za mariborsko oblast, a za ljubljansko oblast ima drugi ter ga oficijelno vi naročite za podružnico Maribor, a vzamete ga pa v Ljubljano.

Povem Ti čisto odkrito, da sem jaz v kompaniji z znanjem tovarne s tem zastopnikom in večinoma delam jaz.

Te pozdravlja Tvoj

Tumpej.«

G. Tumpej in major Žitnik.

Dr. Reisman je še navajal, da bo iz tega spisa tudi razvidno, da je g. Tumpej to pismo priznal kot svoje in trdil, da je napisal to iz prijaznosti na ljubo svojemu prijatelju majorju Žitniku v pok., ki ima v Mariboru zastopstvo Austro-Fiat, in sicer v kavarni. Major Žitnik pa ni ravno delaven v nacionalnih društvih, ampak se suče bolj v nemški družbi, med tem ko hoče biti g. Tumpej voditelj nacionalnih železničarjev.

Obsodba g. Tumpeja.

Po končani razpravi je sodnik priporočal poravnavo, na kar je tožitelj g. Štefin izjavil:

»Imam samo eno premoženje, to je moja čast!«, ter odločno odklonil vsako poravnavo. Nato je okrajni sodnik g. Leo Štukelj razglasil

sodbo:

Toženi R. Tumpej se obsodi radi prestopka klevete po § 301/II k. z. z uporabo § 65 k. z. na 3 mesece zapora in v plačilo denarne kazni 1200 Din pogojno za 2 leti ter v plačilo stroškov.

Po razglašeni sodbi je zavadala v sodni dvorani nekaj časa grobna tišina, med katero je g. Tumpej zapustil dvorano. Železničarji so z zadoščenjem komentirali pravično sodbo.

G. Tumpej odložil vsa javna mesta?

Popoldne se je po mestu raznesla vest, da je g. Tumpej izvajal iz te obsodbe konsekvence ter bo odložil vsa javna častna mesta, kakor občinsko odborništvo, predsedstvo podružnice Narodnih železničarjev, odborništvo pri Nabavljalni zadrugi itd. Tem vestem ne verjamemo, da bi g. Tumpej konsekvence izvajal, zlasti ne, da bo odložil odborništvo pri železničarski zadrugi, kjer so mu lansko leto zvišali mesečni honorar na 1500 Din.

Zanimivo je izvajal zastopnik dr. Reisman predlog za strogo obsodbo g. Tumpeja, v katerem je med drugim omenil, da je priča Pavlovič odložil tajništvo organizacije, ker je odklanjal taktiko g. Tumpeja, kakor odklanja njegove metode tudi druga javnost in je njegovo postopanje obsoditi zlasti napram g. postajenačelniku Štefinu, ki je brez izjeme obče spoštovan in je deloval v narodnih organizacijah že pred vojno in med vojno, ko je bil g. Tumpej še »Jungschütz«.

Iz intervencij.

ZA REŠITEV DELAVSKIH VPRAŠANJ

V predzadnji številki smo objavili obširno spomenico, katero smo predložili na podlagi zaključkov delavske konference g. direktorju ljubljanske direkcije v rešitev.

Na podlagi te spomenice smo dobili sedaj od direkcije odgovor sledeče vsebine:

Ujedinjeni savez železn. Jugoslavije centrala Ljubljana.

Na Vašo vlogo št. 63/D z dne 8. X. t. l. sporočam sledeče.

1. **Brezplačne dopuste pri progovnih sekcijah** je v sedanjih težkih finančnih situacijah nemogoče ukiniti brez da bi segli še po hujšem zlu t. j. odpustu večjega števila delavcev. Direkcija smatra za pravičnejše, da se skrajša delovni čas, kakor da se vrže ljudi na cesto. Sicer pa imajo sekcije nalog, da socialno šibkejše pustijo delati na škodo onih, ki imajo več sredstev. Popolnoma pravičnega rešitev je seveda težka, ker je le težko dobiti resnične podatke o imovinskem stanju posameznikov.

2. **Glede izplačila delavskih razlik iz leta 1923.** je direkcija že storila vse, kar je bilo v njeni moči. Ves material je pripravljen, treba je le še delegiranja kreditov s strani finančnega oddelka generalne direkcije.

3. **Oddajo žel. sveta ob progi** je uredila generalna direkcija in po tozadevnih predpisih je možno, da se licitaciji udeležijo tudi privatniki. Direkcija je že svoječasno proti temu ugovarjala, a ni uspela.

4. **V pogledu priznavanja stalnosti delavcem** je direkcija postopala točno po pravilniku o pom. osebju in v smislu izdanih tolmačenj.

Glede delavstva, ki ni dobilo stalnosti ob razvrstitvi, pač pa je bilo včlanjeno v prejšnjih provizijskih fondih, je dala ravno naša direkcija inicijativo, da se to delavstvo sprejme v novi Fond. — Tolmačenje je v tem pogledu že izdano.

5. **Zaposlovanje obrtnikov pri progovnih sekcijah** za navadne delavce se vrši le po njihovem pristanku. Uprava jim hoče le pomagati, da vsaj nekaj zaslužijo, sicer bi jih morala odpustiti, ker za zaposlitev v njihovi obrti nima niti dela niti kredita.

Glede ostalih točk v omenjeni vlogi bo direkcija pač storila, kar ji je mogoče, rešitev je pa odvisna od nadrejenih oblasti.

Direktor: inž. Klodič.

Iz odgovora se razvidi, da se je direkcija na merodajnih mestih zavzela za pravično rešitev delavskih vprašanj, zlasti z izplačilo difference, vendar je rešitev skoraj vseh teh vprašanj otežkočena vsled pomanjkanja kreditov, katere odobravajo le nadrejene oblasti.

Na prihodnji delegatski konferenci delavskega osebja bomo razmotrivali o nadaljnjih korakih in intervencijah, ki jih je podvzeli, da se reši vprašanje progovnih delavcev in njih brezplačnih dopustov ter že danes pozivamo delavstvo, da se bo te konference sigurno udeležilo.

DELAVCEM — ČLANOM PROVIZIJSKIH ZAVODOV — KI SO PRIŠLI NA ŽELEZnico STAREJŠI OD 33 LET, PRIZNANA STALNOST.

Že od leta 1930 dalje je bilo eno najbolj perečih vprašanj za vse one delavce, ki so prišli na železnico starejši od 33 let ter postali že po starih predpisih člani obstoječih provizijskih zavodov, **priznanje stalnosti**. Po novem delavskem pravilniku so namreč ti delavci izgubili stalnost in s tem v zvezi seveda tudi izgubili pravico na redni letni dopust, ki je vezan na stalnost. Na vseh merodajnih mestih smo opetovano intervenirali, da bi se tem delavcem končno priznala stalnost, ker so itak člani obstoječega penzijskega fonda, ker se zahteva za sprejem v penzijski fond vendar stalnost.

Sedaj smo dobili od direkcije na tozadevno predstavko odgovor, da je **glede delavstva, ki ni dobilo stalnosti ob razvrstitvi, pač pa je bilo včlanjeno v prejšnjih provizijskih fondih, dala ravno ljubljanska direkcija inicijativo, da se to delavstvo sprejme v novi fond.**

Tolmačenje v tem pogledu je že izdano.

S tem bo torej rešeno vprašanje starih delavcev, ki bodo tako prišli do stalnosti in s tem v zvezi zadobili zopet nazaj pravico za redni letni dopust.

Iz sekcije vlakospremnega osebja.

V »Železničarju« od 15. okt. 1932 smo objavili spomenico, ki smo jo na podlagi predlogov konference vlakospremnega osebja predložili g. direktorju ljubljanske direkcije.

Od g. direktorja smo prejeli na vse točke odgovor, ki ga objavljamo v znanje vsemu članstvu.

Odgovor se glasi:

Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije centrala Ljubljana.

Na Vašo vlogo št. 62-v z dne 8. oktobra t. l. sporočam sledeče:

1. **Glede nabiralnih vlakov:**

V splošnem se itak stremi za tem, da nabiralni vlaki vozijo le podnevi; v sedanjem voznom redu vozi ponoči le nabiralnik št. 670 na progi Ljubljana—Rakek. Pripominja se pa, da je za uvedbo nab. vlakov merodajna predvsem magacinska služba in pa pospešitev odvoza robe in obtoka vozov.

2. **Glede službenih vozov pri vlakih s težkimi stroji.**

3. **Prodaja voznih kart v postajališču Kamnik-mesto.**

Prodaja voznih kart v tem postajališču je minimalna, povprečno 8—10 pri vlaku in ne kaže v to svrhu postavljati posebnega uslužbenca.

4. **Določanje rezerve.** V splošnem se itak postopa tako, da se določa posebna rezerva za osebne in posebna za tovarne vlake. V nepredvidenih nujnih primerih in pri pomanjkanju osebja pa le pride izjemoma do tega da mora kdo od rezerve za osebne k oni za tovarne vlake, ali obratno. To izjemo ustaviti je pa iz službenih in ekonomičnih ozirov nemogoče.

5. **Zadržavanje skupin, ako vlak izostane.** Vsako zadržavanje skupin po nepotrebnem je zabranjeno; prijavljeni konkretni primeri protivnega postopanja se obravnavajo.

6. **Točna navodila, odn. tolmačenje Zakona o drž. prom. osebju kaj se računa v rok za odmero letnega odmora** je bilo izdano v Službenih Novinah S. U. št. 24.31 in v razpisu direkcije št. 82.31. Prijavljeni konkretni primeri neupoštevanja izdanih tolmačenj se obravnavajo.

7. **Za vsakospremno osebje je na Rakeku** že na razpolago posebna soba.

8. **Za poslovanje s kurilnimi cevmi** je merodajen pravilnik za ogrevanje vlakov izdan od generalne direkcije (Služb. Nov. S. U. št. 18) in direkcija ni pristojna na tem kaj spreminjati.

9. **Za rezervno vlakospremno osebje** sta na postaji Ljubljana gl. kol. na razpolago 2 sobi, opremljeni s klopmi, z omarami za taške in s pečmi. S tem bi bilo podnevi za rezervno poskrbljeno, posebno če se upošteva, da traja rezerva največ 3 ure. Umestno bi pa bilo, da kaže osebje več obzira drug do drugega in ne dela nepotrebnega ropota, posebno s kolesi. — Za nočni počitek ima pa rezerva na razpolago sobo št. 8 v bivalnici.

Direktor: inž. Klodič.

Ker bo v kratkem sklicana ponovna konferenca vlakospremnega osebja ljubljanske direkcije, opozarjamo vse vlakospremnike, da zbero točen material o vseh nedostatkih in nadalje tudi o vseh ukrepih, ki bi jih bilo podvzeti v interesu osebja in tudi v interesu rednega razvoja službe, da bomo zamogli v vseh naših vlogah nastopiti z materialom in podatki, ki bodo uvaževanja vredni, opustili pa bomo razne malenkosti in osebnosti, ki pri splošnosti ne pridejo v poštev.

Pri tej priliki vabimo tudi vlakospremno osebje zunanjih postaj, da se konferenci redno udeležuje že v svojem lastnem interesu.

KAJ BO S PRISPEVKI ZA DELAVSKI PENZIJSKI FOND?

Radi plačevanja naknadnih prispevkov za delavski penz. fond, ki so ogromni in ki zlasti v današnjem težkem življenjskem položaju ogrožajo existenco številnih delavskih družin, smo se obrnili na vse merodajne instan-

ce, da se priskoči težko prizadetemu delavstvu na pomoč.

Med drugim smo se obrnili tudi na g. ministra Kramerja, kateremu smo razložili težki položaj delavstva in ga zaprosili za intervencijo pri ministru saobračaja.

Na to našo vlogo smo dobili sledeči odgovor:

»Glede prispevkov v penzijski fond za delavce je g. minister dr. Kramer istočasno interveniral pri gospodu ministru Radivojeviću, da bi redne prispevke znižal, a izredne prispevke za nekoliko časa odložil.«

DELAVSKE DIFERENCE NAJ SE IZPLAČAJO V OBROKIH.

V zadnji številki smo objavili odgovor iz pisarne g. ministra Kramerja radi delavskih zadev. G. minister Kramer je na podlagi poslanega materiala podvzel nadaljne korake in z dopisom z dne 3. nov. 1932 je naš savez dobil obvestilo, ki se glasi:

»V odgovor na Vaše pismo od 19. oktobra javljamo Vam po naročilu g. ministra dr. Kramerja, da je gospod minister podvzel pri g. ministru za promet ing. Radivojeviću korake v zadevi izplačevanja razlike deset milijonov dinarjev ter predložil, da se naj ta razlika prične izplačevati v manjših obrokih.«

NAJ SE UREDI DOBAVA PREMOGA.

Radi dobave premoga se zlasti na zimo vedno množe pritožbe iz vrst železničarjev — zlasti pa delavcev in upokojencev.

Glavna pritožba je ta, da mora delavec in upokojenec po en, da celo dva meseca v naprej plačati premog (kje naj dobi denar za dve do tri tone premoga, ga ne vpraša nikdo. Op. ured.), potem naj pa čakajo cel mesec in še dalje, da bo premog dobil. Ne bi se pritoževali, če bi imel delavec vsaj tako plačo, da bi lahko dal mesečno vsaj 50 Din na stran, a tako se nam zdi ta postopek neumljiv, ko mora delavec denar za premog odtrgati od ust svoje družine in ga v naprej plačati direkciji. Radovedni smo, če tudi direkcija Trboveljski družbi plača ta premog kar za cel mesec naprej?

Ko pa železničar premog dobi, ga čaka drugo presenečenje: Naročil je trboveljski kosovec, dobi pa premog iz Hrastnika, ki je slabjši! Zakaj to? V rudarskih revirjih je kriza! Tisoče rudarjev je brez kruha! In čudimo se, da ne bi bilo v Trbovljah na razpolago premoga, da bi lahko železničar dobil trboveljski kosovec! Vozov je dosti na razpolago in gotovo je dolžnost železniške uprave, da pri dostavljanju premoga vsaj nekoliko gleda na svoje uslužbence, ki so že itak vsled večnih redukcij najbolj izčrpani, obenem pa najboljši plačniki premoga, saj ga plačajo kar cel mesec v naprej!

Upamo, da bo železniška uprava naredila tu enkrat remeduro in dostavljala železničarjem točno oni premog, ki ga naroče.

Dalje upamo, da bo železniška uprava končno enkrat rešila vlogo železničarjev, da bi se premog plačeval po prejemu in vsaj v dveh obrokih, kot se je to vršilo brez vsake škode leta in leta! Spremenite okostenele in birokratične predpise o glavni kontroli in računovodstvu upoštevajoč današnji položaj in razmere, v katerih živi danes železničar.

Dopisi.

LJUBLJANA GL. KOL.

Jedva še dva meseca imamo tega leta, a postajno osebje naše postaje, to je kretniki in premikači še polovico svojega dopusta, ki nam ga zakon dovoljuje, ni izrabilo. Nekateri uslužbenci pa celo še sploh nobenega dopusta niso imeli.

Postajno osebje dispozicijske postaje Ljubljana gl. kol. je sleherno leto poudarjalo nevzdržnost in kvar takih razmer na naši postaji in prosilo predpostavljene za nadomestnike, ali ko se je kateri nadomestnik za silo izučil, pa so izvežbanca kam premestili ter s tem odvzeli osebju upanje na dopust. Uprava pa je imela zastoj izdatke za žrtvovani čas in stroške, ki so v zvezi z vežbanjem, ker takrat, ko se uslužbenec vežba, nima uprava nikake koristi od tega, ko uslužbenca plačuje za vežbanje, da ga potem premesti.

Kako čuden in slab vtis naredi na postajno osebje, ko vidi, da gospodje predpostavljeni dobivajo redno svoj zakoniti letni dopust, in to po 40, celo 50 in več dni skupaj, a za to ubogo kretniško in premikaško paro »nema ljudi«. Mnenja smo, da bi se pri nekoliko dobri volji lahko dalo utemeljiti na direkciji **nulnost**, da je za vršenje redne službe, ki jo vrši postajno osebje, tudi potreba nadomestnikov, da bo vsaj lahko svoj letni dopust izrabilo.

Koliko manj obolenj bi bilo, ko bi se postajno osebje vsaj malo spočilo, kar bi bilo bolniški blagajni in osebju v korist. Svoječasno je postajno osebje imelo poleg letnega dopusta še po dva odmora mesečno, sedaj tudi tega ni več in tudi to napravi čuden vtis na osebje, da prometni uradniki dobivajo redno odmor v mesecu, a nižje postajno osebje je tudi nižje kaste, dasiravno tudi ono vrši odgovorno postajno službo in odmora ne dobi.

Kretniki in blokavniki morajo poleg svoje službe vršiti še službo svetilničarja in čistilca kretnic. Blokavniki ne vedo, kako se to strinja z varnostjo prometa, da je eden blokar odsoten pri čiščenju kretnic, prižiganju in ugaševanju istih, a ves ta čas mora en sam blokar vršiti službo v postajalnici, in to službo gledalca, postavjalca, in poslužnja telefona. Da je pri tem varnost ogrožena, je gotovo, zlasti sedaj v jesenski megli in izvojni sezoni večje ne-zgode, kar čisto lahko nastane, ker gotovo je, če se blokar le malo v preza-poslenosti in odsotnosti tovariša spregleda, je nezgoda tukaj; pri tem ima uprava lahko večjo škodo, uslužbenec pa kazni.

Postajno osebje Ljubljana gl. kol. pričakuje, da se bodo te stvari na naši postaji proučile in da bi si g. direktor položaj osebno ogledal in tudi osebno govoril z osebjem v stolpih ter da bi g. direktor te kričee krivice odpravil, kar bo sigurno v veliko korist prometa in osebja.

Vsemu postajnem uosebju pa svetujemo, da se organizira v res pravi organizaciji, ki se bori za odpravo podobnih krivic, in to je edino naš Savez.

DRAVOGRAD.

Ukaz, da mora vsak že itak fizično in moralno popolnoma izčrpani progovni delavec dnevno izmenjati najmanj šest pragov je zahteva, ki je dejansko neizvedljiva. Če upoštevamo popolnoma nezadosten existenčni minimum, da tu ni govora o vseh drugih neurejenih zahtevah progovnega delavstva.

Zahteva pa, da mora delavec vsled brezplačnega dopusta zaostalo delo sam doprinesiti s tem, da druge dni zato tembolj hitro dela.

Dokaj čuden je tudi pojem, da bi moral imeti delavec profesionist (mizar, tesar) več dni brezplačnega dopusta, kakor drugi delavci, ker troši pri svojem delu tudi material (les), drugi delavci pa ne.

REPERTOAR

Delavskega odra »SVOBODE« — dvorana »Delavske zbornice«.

Nedelja 20. novembra ob pol 9. uri: KARIJERA MOŽINE.

Nedelja 27. novem. ob pol 9. uri: PTIČKI BREZ GNEZDA.

Delavski oder »Svobode« v Ljubljani, ki je letos začel prvo redno sezono je namenjen predvsem našemu delavstvu in njegovim prijateljem, zato je tudi repertoar delavskega odra sestavljen iz najboljših domačih in tujih del socialne literature. Igravci delavskega odra so delavci, ki so se združili v igralsko edinicu z enim samim ciljem: Z odra govoriti delavstvu, seznaniti ga s perečimi socialnimi vprašanji in kazati mu pot v lepše dneve. — Dosedaj je »Delavski oder« uprizoril »Hlapca Jerneja«, ki je žel triumfe v Ljubljani, Zagrebu, Mariboru, Celju in Ptujju, »Dobrega vojaka Svejka«, to duhovito satiro militarizma, »Ptičke brez gnezda«, dramo, ki ji ni podobne v svetovni dramski literaturi. Vsa kritika, naša in meščanska, pozdravlja »Delavski oder«, kot najmožnejši in umetniško najvišje stoječ ljudski oder v Sloveniji. Zato je naša dolžnost, da posečamo stalno predstave »Delavskega odra«, da za »Delavski oder« agitiramo povsod in za vsako predstavo. Ne »Delavski oder« delavsko občinstvo bo oder obdržalo — ali pa (če bo kazalo premalo zanimanja zanj) zavrnilo. Delavci, delavke! Posečajte vaše gledališče, agitirajte za vaše gledališče, zavedajte se: **gledališče bo — dokler hoste vi za njim.**

Naše geslo mora biti: Vsak delavec mora biti stalen posestnik »Delavskega odra«.

Iz oblasnih sekretarijata.

PRIVREDNE VIJESTI.

Kretanje naše vanjske trgovine. Za prvih devet meseci ove godine.

Prema zvaničnim podacima ukupan naš izvoz u septembru ove godine iznosio je 204.823 tone u vrednosti 272.824.086 dinara, što znači da je za 88.652 tone ili 30,21% po količini i za 157.822.744 dinara ili 36,64% po vrednosti manji nego u istom mesecu 1931. Za prvih devet meseci 1932 izvezli smo ukupno 1.640.392 tone za 2.033.603.857 dinara, za 902.848 tona ili 35,49% po količini i za 1.648.625.369 dinara ili 44,77 posto po vrednosti manje nego za isti period 1931. godine.

Celokupan naš uvoz u septembru ove godine beleži 95.186 tona za 298.735.054 dinara, što znači da je za 1029 tona ili 1,09% po količini i za 143.576.706 dinara ili 32,46% po vrednosti manji nego za isti mesec 1931. Za prvih devet meseci 1932. uvezli smo inostrane robe 626.607 tona za 2 milijuna 121.577.243 dinara, odnosno za 229.687 tona ili 26,82% po količini i za 1.679.250.283 dinara ili 44,18% po vrednosti manje nego za isti period 1931. godine.

Bilans je pasivan za nas

Prema ovome naš trgovinski bilans u septembru ove godine pokazuje deficit od 25.909.968 dinara, dok je u istom mesecu 1931. godine pasivni saldo naše spoljne trgovine bio svega 11.663.930 dinara. Za prvih devet meseci ove godine imamo deficit u trgovinskom bilansu za 87.973.830 dinara, dok je u istom periodu 1931. godine pasivni saldo naše spoljne trgovine iznosio 118.509.300 dinara.

Ovaj pregled naše vanjske trgovine potvrđuje naš pesimizam obzirom na privredno poboljšanje, jer ne održavamo ravnovesje, već smo još uvijek — pasivni. Nigdje se privredno opadanje ne odražuje tako nepovoljno kao u saobraćaju: njegov volumen stalno se smanjuje, uslijed čega nastupaju poteškoće u održavanju finansijske ravnoteže, a time i opasnosti po egzistenciju svega željezničkog osoblja. Ps.

ODOBRENJE SAVEZNIH PRAVILA.

Prigodom razgovora sa predstavnicima Saveza poslije Kongresa g. Ministar Saobraćaja je izjavio, da će naša savezna Pravila u smislu §a 78 Zakona o d. s. o. u najskorije vrijeme odobriti. Pravila još nisu odobrena. Ovo stanje, razumije se, donosi Savezu samo štete, jer članstvo smatra, da je organizacija uslijed neodobravanja Pravila nelegalna. Ovome je potrebno čim skorije učiniti kraj.

Pitanjem saveznih Pravila opširno se bavila plenarna sjednica Saveza, održana dne 4. o. m. u Ljubljani. Zaključeno je još jednom poduzeti korake, da bi se odobrenje za rad čim prije ishodilo. Topoglednu intervenciju izvršiti će naša Centrala, Centrala URSSJ i Internacionalne.

Imamo razloga nadati se, da je to zadnja intervencija, koja će se u toj stvari poduzeti. Nema smisla opirati se tome odobrenju, kad su svi uslovi za ispravan rad organizacije dani. Bilo bi odviše besmisleno odugovlačiti sa tim odobrenjem, kad se zato zaista nikakvih razloga nema.

Dužnost svakoga člana Saveza je, da pridobije bar jednoga novoga člana!

Skupštine i sastanci.

Jasenovac.

U nedjelju dne 23. X. o. g. održali smo vrlo dobro posjećen članski sastanak, Ispred Obl. odbora iz Zagreba prisustvovao je sastanku drug Kmet. Glavni dio rada posvetili smo položaju željezničkog osoblja, a naročito radništva. Konstatovali smo, da je naš položaj vrlo nepovoljan i da je potrebno zdušno poraditi, kako naše stanje nebi postalo još gore. U prvom redu moramo poraditi na oživljavanju i jačanju naše stručne organizacije. Svi drugovi, koji znadu i shvaćaju važnost organizacije, dužni su uložiti sve snage na tome poslu.

Na sastanku smo raspravili i prilike unutar same organizacije. Iz podnešenih izvještaja vidi se, da je priličan broj drugova smalaksao. Ovo je općenita pojava, od koje možemo imati vrlo mnogo štete. Nitko od svijesnih drugova nasmije se osjećati zamoren, a još manje smije biti prestrašen. Mi time, što radimo na organizaciji i podizanju našeg moralnog i materijalnog stanja, ništa ne griješimo: vršimo samo naše građansko pravo i našu građansku dužnost. Štaviše, taj rad je za željezničare i za društvo koristan. Stoga bi svi drugovi, koji su svijesni organizatori, morali nastojati da ožive svoju djelatnost i da se vrate na agilnu organizatorni rad. U koliko prije — u toliko bolje. Čim budemo agilniji u organizaciji u toliko prije popraviti ćemo naš teški položaj.

Bjelovar.

Dne 8 X. o. g. održali smo sastanak sa našim članovima i simpatizerima. Do sastanka došlo je spontano i sa željom, da se pretrese postojeće prilike i odluči glede agilnijeg djelovanja podružnice.

Svi učesnici na sastanku izjasnili su se, da treba pristupiti stvarnome i živome radu oko dizanja i jačanja lokalne stručne organizacije. Bjelovar je stalno bio svjetla točka organizacijskog djelovanja, pa to treba opet da postane. Savezno s time zaključeno je, da se u najskorije vrijeme sazove sastanak osoblja radionice, ložnice i stanice, na kojem će se izvršiti izbor odbora i odrediti smjernice daljnega rada. Na sastanak pozvati ćemo i delegata iz Zagreba.

Dopisi podružnica i povjereništava.

Zagreb.

Makinacije sa radnim vremenom u radionici.

Petom odjelu radionice natureno je radno vrijeme od 7 do 15.15 sati, mjesto od 6 do 14.14, kao što rade ostali odjeli. Tvrdi se, da je to učinjeno radi uštede na svjetlu.

Ovakav raspored radnog vremena za radnike je vrlo neprilican. Familijarni kao i samci ne mogu nikad u tako kasnim popoldanjim satima naći kod kuće ili u gostioni svježi obied. Još manje mogu familijarni radnici objedovati zajedno sa svojom familijom.

Protiv ovakvog radnog vremena već smo poduzimali korake, ali nikad sa potpunim uspjehom. Ipak, raniji upravnički išli su radništvu barem toliko na ruku, što su dopustili, da subotom i na dane isplate rade u šihiti od 6 do 14.15 sati, dočim sadanji upravnik odgovara: »Šta se mene tiče, kako će radnik objedovati; ja sam tako odredio i tako će se raditi!« Dakle ni ono malo, gdje bi se radniku već teškoća moglo izaći u susret, ne izlazi se.

Obzirom na izložene neprijatnosti i jer se radnici ne mogu služiti »Z« vlakom kod takvog radnog vremena, izvršili smo intervenciju kod Direkcije, gdje nam je viši činovnik izjavio: »Šta će radnici na Direkciji? Ta to je stvar radionice, da udesi radno vrijeme, koje će odgovarati njoj i radnicima!«

Radionica i Direkcija se prave nevjeste kod toga. Oboje vide, da postupak sa radnicima nije u redu, ali nitko nije sklon, da u njihovu zaštitu išta učini. Što radnik nema svježeg objeda i što na dan isplate mora da mrzne do 17 i 18 sati, zato nikoga glava ne boli. Kad će jednom uvidjeti se, da takav postupak ničemu ne vodi! Šta više, da je skroz oprečan interesima i same radionice? Radnik.

Subotica.

Nadzor Direkcije nad radom naše podružnice.

Sa strane željezničke Direkcije u Subotici dostavljen je našoj tamošnjoj podružnici akt od 24. IX. ove godine broj 42102-1-1932, koji glasi:

»Gospodin Min. Saobraćaja je u aktu Gen. D. B. R. 76.403-32. ovlastio gg. Direktore oblasnih željezničkih Direkcija, da u smislu tač. 2 § 36 Uredbe o organizaciji Ministarstva Saobraćaja i saobraćajne službe vrše nadzor nad svima udruženjima željezničara. Istim naredjenjem Direkciji je stavljeno u dužnost da prati rad svih udruženja i organizacija željezničarskih službenika na svojoj teritoriji; da prema svojem nahođenju šalje svoje delegate na skupštine tih

udruženja, vodi tačnu evidenciju o ličnom sastavu i o svima promjenama u istom 1. januara i 1. jula svake godine izvještava Gen. Direkciju.

Da bi se moglo izvršiti ovo naredjenje Generalne Direkcije pozivamo Vas, da nam u toku od 5 dana dostavite spisak članova i njihovih zamjenika upravnog i nadzornog odbora i ujedno izvjestite koliko sada imate članova. Spisak mora biti podnešen u 2 primjeka.

Prilikom svake promjene u ličnom sastavu članova upravnog i nadzornog odbora mora biti odmah dostavljen izvještaj Direkciji, a svakog 25. decembra i 25. juna izvolute neizostavno dostaviti po dva primjeka spiska članova i njihovih zamjenika upravnog i nadzornog odbora i izvještavati o broju članova.

Nadalje svako udruženje mora blagovremeno izvještavati Direkciju o svakoj zakazanoj sjednici ili skupštini, a nakon održanja iste dostaviti prepis zapisnika (u dva primjeka) bez obzira na to, da li je izaslanik direkcije prisustvovao na sjednici ili ne.

Željeznički atletički klub u Subotici, Udruženje Trezvenjaka u Subotici, Udruženje trezvenjaka u Velk. Bečkerek i Udruženje Savez. željezničara Jugoslavije, podružnica u Subotici imaju priliku dostavljanja spiska dostavljati i društvena pravila.

Udruženja koja imaju podobore moraju izvjestiti iste o ovom naredjenju, te njih uputiti da direkcciji kao sada tako i u buduće dostavljaju tražene podatke i izvještaje.

Sve izvještaje treba dostavljati administrativnom odseku opšteg odeljenja direkcije.

Uredba o organizaciji Ministarstva Saobraćaja uistini predviđa dužnost oblasnih Direkcija, da vrše nadzor nad radom na njihovom području postojećih udruženja, ali ne propisuje detalje, na koji način će se taj nadzor vršiti. Stvar bi bila Direkcija samih, da nadju formu toga nadzora, a da istovremeno ne diraju u suverenitet samih udruženja. Direkcije bi, naime, morale znati, da udruženja uravnavaju svoj rad saglasno sa svojim Pravilima, a ne po nenadležnim rešenjima. I samo u skladu sa postojećim Pravilima Udruženja može se tražiti izvješanje i vršiti nadzor nad udruženjem. Osim toga postoji i Zakon o udruženjima, koji predviđa podnašanje izvještaja policijskim vlastima, a ne i željezničkim Direkcijama. Željeznička udruženja dužna su samo tim zakonskim odredbama udovoljavati. Ako nebi tako bilo, onda bi značilo, da za željeznička udruženja važi poseban režim: ona bi morala izvještaje podnositi policijskim in željezničkim vlastima. To im, međutim, Zakon nije naredio. Pa još i više se traži od željezničarskih udruženja: da o svojim sjednicama izvješćuju Direkciju, koja će na iste izašljati svojeg predstavnika! To ipak neide. Kad bi se to počelo provodjati, to bi značilo prestajanje svake samostalnosti udruženja; ono više nebi uopće moglo udovoljavati obavezama prema članstvu niti prema Pravilima, jer bi u tome bilo onemogućavano direkcijskim komesarom. Isto je to i sa pošiljanjem sjedničkih zapisnika. Sjednični zapisnici su interna stvar samog udruženja, koje ovjeravaju samo Pravilima predvidjeni organi, a nikako netko treći.

Povodom prednjeg akta Direkcije u Subotici smatrali smo potrebnim ovo reći u želji, da se traženja iste podvrgnu novom ispitivanju i dovedu u sklad sa postojećim propisima i mogućnošću provodjenja. Mi ne želimo doći u sukob po tim pitanjima sa nikojom vlasti, ali to samo onda, ako se od nas ne traži više nego se smije i može. Osim toga mi teško razumijemo sljedeće: od nas se traži podnašanje izvještaja, pozivanje komesara na sjednice itd., a da istovremeno naša Pravila još nisu primljena do znanja. Nebi li bilo više u redu, da nam se najprije da priznanje postojanja, pa onda sve drugo?!

DRUGARICA KORENE IMA PRAVO NA PENZIJU!

Važna presuda Državnog Savjeta.

Molbu drugarice Korene, udove našeg agilnog pok. predsjednika, da joj se odredi penzija, odbio je Penzionni fond i kasnije sam g. Ministar. Odbijena je time, da po ranijim propisima nema pravo na penziju, ma da je drug Korene umro za vrijeme, kad je već bio na snazi novi radnički pravilnik. Po preporuci Saveza drugarica Korene podnijela je protiv riješenja Penzionnog fonda i g. ministra tužbu Državnom Savjetu, koji je istu svojim riješenjem od 3. XII. 1932. broj 40816-31 u cjelosti usvojio. Riješenje glasi:

»U ime

Njegovog Veličanstva Aleksandra I.
Kralja Jugoslavije
Državni Savet

U svom V. odeljenju sastavljenom od savetnika: Sagadina Dr. Stevana, kao pretседnika, Spasojevića Janka, Nuri Hadžića Osmana, Miličića dr. Petra, Tomića Svetozara kao članova i v. d. delovodje Todorovića Dragoljuba, uzeo je u rasmatranje tužbe Korene Franjice, udovice poč. Franje, podnetu protivu rešenja Upravnika željezničke radionice u Zagrebu 4. marta 1931 br. 682, kojim je izveštena da po pravilima biv. radioničke mirovinske blagajne nema pravo na udovičku pripomoć.

Pošto je proučio tužbu, osporeno rešenje i ostale akte, koji se na ovaj predmet odnose, kao i odgovor Ministrov na tužbu, poslat pismom od 17. oktobra 1931. god. br. 26302, Državni savet je našao, da je poč. Franjo umro 27. jula 1930. god., dok je međutim novi pravilnik stupio na snagu 1. jula 1930. god., po kojem je trebao raspravljati pitanje porodične penzije. Kako je pitanje porodične penzije udove Franjice raspravljeno pogrešno po Pravilima mirovinske blagajne, što i sam Ministar u odgovoru na tužbu priznaje, — to se rešenje kao protivno zakonu ima poništiti po čl. 26. Zakona o državnom savetu i upravnim sudovima, s time da se donese novo rešenje saobrazno pravilniku o pomoćnom osoblju.

Stoga, a na osnovu čl. 17., 16. i 34. Zakona o državnom savetu i upravnim sudovima, Državni Savet

presudjuje

da se uvaži tužba Korene Franjice i poništi rešenje Upravnika željezničke radionice u Zagrebu br. 682/31 o čemu presudom u prepisu izvestiti obe partičke strane.

ZA PRAVA INDUSTRIJSKIH ŽELEZNIČARA.

Više puta smo u našim novinama kao i putem predstavki opozoravali mjerodavne faktore na veoma teški položaj industrijskih željezničara. Tražili smo ankete, komisije, tražili smo posredovanje inspekcije rada, no sve uzalud.

Na osnovu predloženog materijala dobili smo pri ministarstvu socialne politike obećanje, da će se putem posebne komisije izpitata položaj željezničara, no do danas ova komisija nije ni sastavljena.

Stojimo pred zimom, pred novim teškim redukcijama, koje će opet pogoditi u prvome redu radništvo.

Savez željezničara ponovo je skrenuo svim nadležnim pažnju na industrijske željeznice i to sa slijedećim predstavkama:

Za željezničare »Šipada«:

Kr. banska uprava vrbaske banovine Banjaluka.

Potpisanom savezu čast je zamoliti Vas, Gospodine Bane, da bi naredili Vašim podružničkim organima, da pristupe rešavanju naših predstavki, koje smo uložili na naslov Kr. Banske uprave po pitanju regulisanja položaja industrijskih željezničara.

Posle ankete, održane u Banjoj Luci, na kojoj je učestvovao i zastupnik Kr. Banske uprave, predložili smo već dne 9. juna 1932. godine štampan izvještaj o anketi i primljenim zaključcima te smo apelovali na Kr. Bansku upravu da bi na mjerodavnim mjestima intervenisala, da se pristupi i na industrijskim željeznicama sprovođenju postojećih socialno-političkih zakona. Apelovali smo na Kr. Bansku upravu, da bi opozorila industrijska preduzeća, da pristupe regulisanju radnih uslova i sklapanju kolektivnih ugovora.

Do danas i ako je proteklo već pet meseci, nemamo nikakvog rešenja po toj predstavci, dok se je međutim položaj zaposlenog osoblja ponovno pogoršao te je zavladala još veća besposlica.

Sa našim dopisom od 23. juna 1932. g. obratili smo se Kr. Banskoj upravi molbom za intervenciju pri upravi »Šipada«, da bi se u prisustvu zastupnika Kr. Banske uprave pristupilo pregovorkama po pitanju izmene službenog naloga br. 7, kojim su bila prava i prinaldežnosti zaposlenog osoblja veoma reducirana. Ovoj našoj molbi priložili smo prepise naših dopisa, naslovljenih na Direkciju »Šipada«, da bi bila Kr. Banska uprava

potpuno obavještena o dejanskome stanju i zamogla poduzeti sve potrebne mere za zaštitu radnika i namještenika pri ovom preduzeću, koji je de facto (po akcionom kapitalu) državno preduzeće.

I na ovu predstavku do danas nismo dobili nikakvog rešenja.

Jer je položaj osoblja, zaposlenog kod »Šipada« veoma pogoršan i očajan, obračamo se do Vas, Gospodine Bane, i Vas molimo, da bi Vi naredili, da se odmah pristupi rešavanju naših predstavi. Posebno pa molimo, da bi odredili, da se pri Kr. Banskoi upravi sazove pregovore između predstavnika »Šipada« i zaposlenog osoblja, da se regulišu radni uslovi i prava te dužnosti osoblja još pred zimom.

Za željezničare drž. rudnika Ljubija:

Ministarstvu šuma i rudnika
Beograd.

Potpisanom savezu čast je obratiti Vas se, Gospodine Ministre, molbom, da bi blago izvoleli narediti područnim Vašim organima, da bi čimpre pristupili rešavanju naših predstavi po pitanju regulisanja radnih uslova željezničara, zaposlenih na industrijskim željeznicama i kod Direkcije drž. rudnika. Posle našeg kongresa predložili smo Ministarstvu šuma i rudnika štampan izvještaj o položaju industrijskih željezničara te smo zamolili, da bi se pristupilo čim pre regulisanju radnih uslova prava i dužnosti zaposlenog osoblja.

Do danas još se nije ništa izmjenilo u pogledu prava, prinadležnosti i radnih uslova željezničkog osoblja kod državnog rudnika u Ljubiji te se još uvijek sve željezničko stručno osoblje tretira kao obične rudarske radnike na osnovu »radnih uslova za radnike na drž. rudarskih preduzećima od 6. februara 1932«. Potpisani savez je već dne 8. juna 1932. g. predložio direktno Ministarstvu kao i putem Direkcije drž. rudarskih preduzeća u Sarajevu motivisanu predstavku po pitanju regulisanja položaja željezničara kod državnog rudnika u Ljubiji. Direkcija u Sarajevu ovu predstavku uputila je već dne 14. augusta 1932. g. pod br. 21.622 na nadležnu odluku Ministarstvu šuma i rudnika i to rudarskom odeljenju.

Jer je željeznica Ljubija—Prijedor željeznica sa javnim saobraćajem, važi za osoblje na toj željeznici zakon o željeznicama javnog saobraćaja te molimo, da bi Ministarstvo šuma i rudnika analogno ovlašćenju finansijskog zakona za god. 1932.-33. — § 48 tč. 6, koje ovlašćenje je važilo za razvrstavanje osoblja zaposlenog na državnoj šumskoj željeznici Usora—Pribinić, izdalo naredjenje, da se i osoblje željeznice državnog rudnika u Ljubiji razvrsta na odredbe zakona o drž. saobrać. osoblju.

Za sve industrijske željezničare:

Gospodinu ministru socialne politike predložili smo obzirom na njegovo obećanje po pitanju izaslanja posebne komisije molbu, da ovu komisiju odmah imenuje te odredi, da odmah pristupi ispitivanju položaja industrijskih željezničara i svijui nepravdi te nepoštivanja postojećih socialno političkih zakona.

VELIKA SKUPŠČINA U BANJA LUCI.

Na poziv Izvršnog odbora »Urssa« u Banjaluci, sazvana je velika skupština, na kojoj je učestvovao veliki broj radnika iz Banjaluke te okolnih mjesta.

Skupštinu je otvorio drug Jahić Hussein predsjednik I. O. te je nakon pozdrava prisutnih predao riječ drugu Filipu Dujloviću iz Sarajeva. Drug Dujlović u svom govoru naročito je ocrtao teško stanje radničke klase u cijelom svetu i u našoj zemlji.

Navodeći razloge ovomu zlu i silnoj besposlici izjavio je, da je potrebno, da se i mi priključimo zahtjevu proletarijata ostalih zemalja za uvodjenje 40-satne radne nedelje, jer je ovo jedini izlaz iz ovog stanja, jer će samo na taj način biti moguće zaposliti jedan veliki broj besposlenih radnika. Nadalje je potrebno da se borimo usporedno sa ovim pitanjem i za donošenje zakona o osiguranju radnika u besposlici, starosti i iznemoglosti, jer do sada nisu radnici toliko osjećali potrebu za ovo osiguranje pošto su bivali zaposleni te nisu ranije postavljali pažnje ovome tako važnom pitanju, jer su mislili da će uvijek biti zaposleni i dam i noće trebati i ova milostinja.

Da se nije po tom pitanju kod nas doneo zakon krivnja je i do samih rad-

nika, jer nisu kompaktni, nisu udruženi, nisu jedinstveni, što im se sada osvećuje na vlastitoj koži. Kad se vidi da je ovo greška samih radnika u buduće treba da ovo teško stanje služi proletarijatu kao zadnja opomena, da će do boljih uslova za život doći samo putem jakih sindikalnih organizacija. Probudite se iz mrtvila, budite zidari svoje vlastite budućnosti jer vam kapitalisti neće dati bez velike borbe i napora bolji život.

Posle referata druga Dujlovića govorio je drug Isović, koji u svom govoru ističe kako je besposlica u zadnje vrijeme zavladała u našoj Banovini a naročito u Banjoj luci. U svima zemljama radnička klasa vodila je strogo računa o borbi za osiguranje u besposlici, jer su predviđali da se sprema zlo od strane kapitalista. U buduće treba da se oko ovoga po radnike važnog pitanja zainteresuju svi naši radnici bez obzira na kvalifikaciju, bez obzira na to dali su uposleni ili nisu te da traže, da se hitno donese zakon o osiguranju radnika u besposlici, starosti i iznemoglosti. Nadalje treba svim silama nastojati da se ovaj dosadašnji sistem u okružnim uređima promjeni.

Svi prisutni saslušali su govornike sa osobitom pažnjom u raspoloženju da će u buduće vjerno slijediti proletarijat ostalih zemalja, i da će se boriti zajednički za poboljšanje svojeg teškog položaja svi za jednog a jedan za sve.

ČIKEŽ STJEPAN

Bio je činovnik zagrebačke radionice. Poznavali smo ga kao povučenog i bolehljivog. Kad kada bi se tužio na svoju bolest i tom zgodom kuđio liječnike, koji su »bolest zapackali«. Dalje od toga nije išao. Trpio je, dok nije prebacila mjera: dne 3. XI. o. g. bacio se pod lokomotivu, koja je u radionici manevrirala. Ostao je na mjestu mrtav. Raskomadano tijelo jest epilog njegovog stradanja.

Tragična smrt Čikeša kosnula se svega radništva vrlo bolno. On je inkarnacija čovjeka, koji je trpio zlo a da ništa nije poduzimao, da ga se oslobodi. Radje je kidisao životom. On je primjer, kakvi ne smijemo da budemo! Mjesto gubljenja nade u vrijednost života on je trebao da pridje organizaciji i otuda da se bori za pravednost i za svoje ozdravljenje. Jer to nije učinio, patnje mu postajale sve teže i konačno nesnošljive.

Ističemo ovo kao primjer svima onima, koji žive u nevolji, a ne prilaze organizaciji, kroz koju je moguća borba za poboljšanje. **Ne u smrt! Ne pod lokomotivu! U organizaciju — to vam neka postane cilj! Ne u ništavilo — već u borbu!**

Položaj progovnega delavstva.

Vse preveč in naravnost čudno se nam zdi, da se dela z nami ne več kot z ljudmi, marveč... V našem listu čitam pritožbe od te in one kategorije mojih sodrugov sotrpinov. Ne bilo bi odveč, ko bi se tudi od nas progovnih delavcev nekoliko slišalo. Sicer nimam ničesar novega, ampak samo to kar je vsem železničarjem že iz pripovedovanja že znano. Praktično vam pa ne privoščim. Vzel bom slučaj samega sebe. Ne bom se pritoževal, da se mi krati kaka komodnost v službi, oziroma da nimam te ali one udobnosti, ampak bom samo povedal: Ali je to sploh mogoče? **V službi sem 22 let, plače imam Din 32, stanujem v čuvajnici, otrok mi je — bog dal pet.** Na podlagi tega se prav lahko izračuna moje prejemke, če vzamemo mesečno povprečno 20. delav. dni. Mesečni zaslužek zneso Din 640. Te prejemke imam že celo leto. Kakšni so pa odbitki: Penzijski fond Din 100; stanarina sedaj po novem Din 135; bol. blag. 19.20; davek Din 6; vodarina Din 5; ograja Din 4; Posmrtno društvo Din 37.50; organizacija Din 12. Skupaj odtegljajev Din 308.70. **Ostanek, ki bi ga imel za dobiti je Din 331.20, za sedemčlansko družino.** Pozabiti ne smem, da imam jaz — vedno kosilo pose-

bej, ker delam pet km od doma. V Nab. zadržim imam kredita za Din 300. Preudarite, kaj naj nakupim za mojo družino? Torej živimo kakor vidite prav po predpisih in, mi v kljub temu ostane še Din 31.30. Za ta denar — grem pa v gostilno — in to iz baharije, da ljudje lahko naprej govorijo: Poglejte, kako gre železničarju dobro!

Nisem še nič opisal kako smo obuti in oblečeni in to sedaj pred zimom. Skoro se sramujem sam svoje bede v katero sem zašel. Dozdeva se mi, da sem sam svoje bede, v katero sem zašel. Dozdeva se mi, da sem sam kriv, niti ne upam si svoje revščine povedati svojim sosedom. Edino kar imam, imam do sedaj še mirne živce, le da bi bila moja žena take narave. Ali ona kali in ubija ta najin »srečen« zakonski stan. Dosedaj jo razumem, ampak...

Kakšna je služba? Popisal bom samo nekaj: Ali je to dopuščeno? Ali za nas res noben zakon ne velja? Zakaj velja za vse delavce v državi Zakon o zaščiti delavcev, le za nas ne! Sem že skoro leto dni stražar proge. Služba traja 12—12. Po cela dva meseca sem v službi ponoči, t. j. od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj, stojim na mostu in stražim milijonsko premoženje, tega se dobro zavedam. Ali izjavljam tukaj odkrito, da niti sam za sebe ne odgovarjam, kaj šele za most. To pa iz enostavnega razloga. Dva meseca noč za nočjo, beden, lačen, poln skrbi i. t. d. me kot človeka omaga in, nehote zadremlijem. Razume se, ako me dobi nadzornik, je še dnevnic kazni. Vprašal ljudi, vse kar jih je na tej zemeljski kroglji, ki bi opravljal to službo po predpisih, **13 ur noč za nočjo 2 meseca kar naprej in, hodil po mostu sem ter tja brez da bi ga ne omagalo,** posebno ako živi tako življenje kot sem ga gori opisal, mu jaz darujem še tistih 31 Din, ki jih mesečno dobim — pri plači. Poznam pa še druge stražarje, ki stražijo: premog, stare deske, staro ali novo opeko, staro železo (tračnice, vjake, sklopnice) itd. Ta stražar pa straži vsako drugo noč in to tudi na železnici. Povedalo se je vse to že na merodajnih mestih, in od tam se ne uvidi potrebe to krivico popraviti, ki je lahko usodna. Res je tudi, da smo vsega tega sami krivi, ker uprava dobro ve, da nismo organizirani, zato se tudi tako dela z nami. Res je pa tudi, da se sedaj v teh razmerah sploh progovni delavce ne more organizirati, ker večina delavcev, sploh pare ne dobi že celo leto. Upam naj se dobro zaveda, da smatra moderni kapitalist vse za material: stroje, vagoni, postajno poslopje, delavce itd. Ta kapitalist se tudi zaveda, da je vse to treba vzdrževati. Za to votira tudi primeren znesek, in ga razdeli na vse dele po potrebi na mrtvi in na živi material. Ako se nam da po potrebi, to naj uprava izračuna — pomisli —? Ne računajte z nami prog. delavci, da smo vsi kakor mislite — kmetje. Kajti ako bi bil, bi ne bil tukaj, še manj pa bi te naše žalostne razmere opisoval.

Kranjski Jernej.

Cestni železničarji.

Izstavitev dekretov. Po preteku skoraj dveh let in nešteto intervencijah je končno uprava Splošne maloželezniške družbe d. d. v Ljubljani izdala uslužbencem dekrete z veljavnostjo od 1. januarja 1931.

Občni zbor družbe preložen. Občni zbor družbe, ki bi se imel vršiti dne 17. oktobra 1932, je bil v zadnjem momentu preložen za nedoločen čas. O razlogih preložitve se razširjajo različne vesti, med drugim, da baje še mestna občina kot večinski delničar ni imenovala svojih zastopnikov. Zadnje čase se je začela mestna občina podrobneje zanimati za podjetje ter upamo, da bo tudi vprašanju nameščencev posvetila primerno pažnjo.

Pokojninsko zavarovanje uslužbencov cestne železnice. Povodom prejema dekretov so bili uslužbenci cestne železnice obveščeni, da morajo za pet let nazaj doplačati diferenco med že vplačanimi prispevki za pokojninsko zavarovanje in med onimi prispevki, ki jih predvideva čl. 28 in 40 službene pragmatike ter se pri teh odlokih uprava

podjetja upira na čl. 76 službene pragmatike. Ker ta utemeljitev ne drži, bodo uslužbenci potom svojih zastopstev podvzeli vse korake, da se ti odloki kot neutemeljeni razveljavijo in naknadni predpis ukine.

Čl. 76 pragmatike namreč v prvem odstavku jasno predvideva, kdo mora doplačati prispevke za pokojninsko zavarovanje, ter pravi: »uslužbenci, ki doslej niso plačevali prispevka za pokojninsko zavarovanje, morajo plačati te prispevke za pet let nazaj po določbah te pragmatike, in sicer v obrokih, ki se določijo sporazumno z njimi.«

Iz tega besedila jasno sledi, da plačajo obroke za nazaj samo oni uslužbenci, ki doslej niso plačevali prispevkov za pokojninsko zavarovanje. Čl. 75 pragmatike pove, kateri čas se šteje za pokojnino in odreja, da se dosedanjim uslužbencem šteje v pokojnino ves čas njihovega neprestanega službovanja pri podjetju.

Upamo, da bo uprava cestne železnice izprevidela, da odloki o predpisu neke diference za nazaj vsem onim uslužbencem, ki so že bili člani obstoječega pokojninskega zavoda, niso osnovani na določbah pragmatike, ter bo te predpise razveljavila.

Delovni čas pri cestni železnici. V pretekli dobi se je kolikor toliko striktno izvajal pri cestni železnici osemurnik in so se izplačevale odškodnine za čezurno delo. Zadnje čase pa se je začelo drugače tolmačiti predpis o osemurniku.

Ker predvideva zakon o zaščiti delavcev v § 6, ki predvideva osemurni delovnik, da bo resorni minister sporazumno z ministrom za socialno politiko v smislu odredb zakona o zaščiti delavcev za prometna podjetja (med te spadajo tudi tramvaji) določil delovni čas, se je naš savez obrnil do ministrstva za ureditev tega vprašanja, da se odstranijo vse nejasnosti.

Iz sekcije upokojenecv.

Sekcija upokojenecv USZJ je postala zelo aktivna, ker upokojenici poč vedno bolj uvidevajo, da sami za se ločeni kot kasta ne morejo doseči nikakih uspehov, ker so navezani le na moledovanje in prošnje. Med tem, ko enotni z aktivnim osebjem le predstavljajo večjo silo, ki bo, čim se bo aktivno osebjem polnoštevilno oklenilo svoje organizacije, z lahkoto dosegla upoštevanje svojih predlogov.

Na zadnjo svojo vlogo je savez že dobil odgovor glede rednejšega izplačevanja pokojnin začetkom meseca ter bomo to zadevo forsirali, da se res tudi dejansko izvede in pokojnine zopet izplačuje prvega v mesecu.

Znana je vsem upokojenecem akcija glede voznih ugodnosti, katero je kot skupno akcijo forsiral ravno savez železničarjev in katero še danes samostojno nadaljuje, da bi se upokojenecem zopet vrnilo one vozne ugodnosti, ki so jih uživali pred upokojitvijo.

Da omogoči upokojenecem tudi javno debato o njih položaju in zahtevah, je izposlovala pri »Ujed. Železničarju«, da je stavil v vsaki številki eno do dve koloni na razpolago in na upokojenecih je, da ta prostor tudi izrabijo.

Dne 11. nov. je imela sekcija redni mesečni sestanek v prostorih pri Levu, ki se ga je udeležilo okoli 50 upokojenecv.

Razpravljalo se je zlasti o izplačevanju pokojnin ter sedanjem načinu naročanja premoga in razdeljevanju istega. Zlasti so vedno nove pritožbe, ker se premog pri razdeljevanju ne tehta in nastanejo tako večje diference. V enem slučaju se je pri uradnem tehtanju ugotovilo, da manjka 80 kg, v drugem pa celo 148 kg.

Na sestanku je bila izvoljena tričlanska deputacija, ki naj bi g. direktorju pojasnila težnje upokojenecv in da ga zlasti opozori na nedostatke pri razdelitvi premoga ter izposluje, da se za čas nerednega izplačila pokojnin podaljša rok za naročanje premoga.

Enako naj se ponovno podreza pri ministarstvu saobraćaja radi voznih ugodnosti za upokojenca, da ne bo zopet izšel novi pravilnik o voznih ugodnostih, za upokojenca pa bo ostalo vse pri starem.

Sekcija upokojenecv USZJ.